

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертацію
Сафар'янса Євгенія Валерійовича
«Українсько-австрійська співпраця в умовах трансформації
європейської системи міжнародних відносин (1992-2018)»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук
за спеціальністю 07.00.02 – всесвітня історія

Попри тематичну багатогранність сучасних досліджень всесвітньої історії, українській історіографії бракує праць, присвячених комплексному аналізу українсько-австрійських відносин в умовах трансформації європейської системи міжнародних відносин упродовж 1992-2018 рр.

У зв'язку з цим набуває актуальності подана до захисту дисертаційна робота Сафар'янса Євгенія Валерійовича, наукова новизна якої обумовлена самою постановкою проблеми і полягає в тому, що вона є першим в українській історіографії комплексним дослідженням відносин України та Австрійської республіки в умовах розвитку процесу європейської інтеграції.

Поглиблене вивчення поставленої проблеми має наукову цінність та суспільне значення не лише через необхідність вивчення особливостей міждержавних відносин до рівня стратегічного партнерства як ефективної та найвищої стадії міждержавної взаємодії, а і теоретичного обґрунтування даного міжнародно-політичного явища.

Розроблена автором структура відповідає меті дисертаційної роботи та сприяє розкриттю поставлених у дослідженні завдань у логічній послідовності. У вступі дисертант чітко визначив об'єкт, предмет дослідження, обґрунтував його наукову новизну та практичне значення. Перший розділ дисертації традиційно присвячений аналізу стану наукової розробки проблеми та загальній характеристиці джерел.

Приділення у дисертації уваги аналізу джерел обумовлено самою специфікою дослідження, і зокрема, необхідністю їх критичного осмислення. Основою джерельної бази дисертаційного дослідження становлять документи, які зберігаються у Галузевому державному архіві міністерства закордонних справ України м. Києва, які висвітлюють політичну, економічну та культурно-гуманітарну співпрацю України з Австрійською республікою, взаємодію України з міжнародними та регіональними організаціями ООН, НБСЄ/ОБСЄ, ПАРЕ, ЦЕІ.

Дисертантом були залучені електронні документи з Цифрового архіву Австрії, Австрійської національної бібліотеки, інформаційні матеріали з сайту Федерального міністерства з питань Європи, інтеграції та зовнішньої

політики Австрії, посольства України в Австрії. Ці документи суттєво збагатили джерельну базу дослідження. Є.В. Сафар'янс ретельно проаналізував мемуари політичних діячів України та Австрійської республіки, в яких міститься чимало фактологічної інформації. У рамках кожного з цих джерельних комплексів дисертантом було виокремлено та проаналізовано окремі види джерел. Все це дозволяє стверджувати, що джерельна база дисертації є ґрунтовною та репрезентативною, а її автор провів ретельну пошукову та науково-аналітичну роботу.

Методологія дослідження включає як загальнонаукові методи (узагальнення, аналізу і синтезу) та принципи (історизму, об'єктивності і всебічності), так і загальноісторичні, що дали змогу виявити та систематизувати значну кількість неопрацьованих до цього документів з досліджуваної проблеми і належним чином проаналізувати джерельну інформацію, що міститься в них.

У другому розділі дисертації проаналізовано витоки українсько-австрійських відносин, здійснено короткий історичний екскурс від післявоєнної історії Австрії до та після вступу її в ЄС. Автор наголошує на тому, що на сучасному етапі європейських міжнародних відносин австрійський статус постійного нейтралітету перебуває в стані активних перетворень, спричинених як російською агресією проти України (2014), так і прагматичними підходами австрійських політиків до питань зовнішньої політики. Крім того, автор розглядає шляхи оновлення зовнішньополітичної стратегії України в контексті європейської інтеграції.

Центральними розділами дисертації є третій та четвертий, де дисертанту вдалося створити широку панораму двостороннього українсько-австрійського співробітництва, їх діяльності в міжнародних організаціях у справі підтримки миру в Європі. Автор наголошує, що для України принципово важливими є як зміст програм співробітництва, так і готовність Європейського Союзу виступати в якості самостійного й консолідованого політичного суб'єкта. Системний розвиток співпраці з Австрією залишається пріоритетним у реалізації європейської інтеграційної стратегії України. На основі документів, статистичних матеріалів дисертант досліджує динаміку розвитку співробітництва України та Австрії у торговельній сфері (розділ 4.3.). Автор наголошує, що розвиток двосторонньої торгівлі в епоху глобалізації був залежний від змін у світовій торгівлі. Для розкриття цього положення автор пропонує періодизацію торговельно-економічного співробітництва України з Австрійською республікою. За обсягами двосторонньої торгівлі Австрія упродовж 2009-2014 рр. займала 11-ту позицію з-поміж країн ЄС (с.172)

Заслуговує на увагу зміст дисертації про науково-освітнє та культурне співробітництво між Україною та Австрійською республікою. Прагнення України повернутися до європейської культурної спільноти сприяло посиленню інтересу і до австрійської, до культурних взаємовпливів у всій їх складності та багатогранності.

Висновки, зроблені у дисертації, в основному виважені та аргументовані.

У цілому мета дослідження досягнута. Автор показав себе дослідником, який вміє аналізувати історичні джерела та аргументувати свої думки.

Разом з тим, позитивно оцінюючи рецензовану дисертацію, вважаємо за необхідне висловити низку зауважень і побажань:

1. На думку рецензента, дисертант у розділі I недостатньо повно проаналізував джерела, пов'язані з діяльністю австрійських парламентсько-урядових коаліцій, окремих політичних партій та їх представників: соціал-демократичної, народної та партії Свободи; доробок зарубіжних дослідників, які стосувалися, як теми дослідження, так і хронологічних меж. Окрім того, варто було б відзначити лише ті наукові дослідження, які стосуються, перш за все, як теми, так і хронології дослідження, а не увесь загальний праць з історії Австрії та українсько-австрійських відносин.

2. В розділі 2.2. необхідно було з'ясувати причини відмови Австрії від здійснення політики активного нейтралітету та прийняття рішення про входження до ЄС. (с.67); позицію політичних партій та опозиційних сил. На стор.80 варто докладніше обґрунтувати: чому на поч. 2000-х р. входження до правлячої коаліції Австрійської партії Свободи викликало тимчасове запровадження політичних санкції з боку ЄС, то після її посилення (в чому це проявилось?) політика ЄС стала поступливою.

3. В тексті трапляються огріхи у написанні назв «Австрійська імперія та монархія». Землі Австрії у 1804 р. отримали назву Австрійська імперія. З 1867 р. по листопад 1918 р. Австро-Угорська дуалістична монархія, а не просто Австрійська монархія.

4. На думку рецензента в 4 розділі параграф 1 варто було б дослідити, як на формування договірно-правової бази українсько-австрійських відносин, а не зв'язків (с.143) впливало міжпарламентське та міжвідомче співробітництво.

Проте наведені вище зауваження та побажання аж ніяк не впливають на вагомість і результативність дослідження, не псують загального

позитивного враження від дисертаційної роботи і носять рекомендаційний характер.

Автореферат за своїм змістом відповідає положенням та висновкам дисертації, відображає її структуру та логіку викладу матеріалу.

Основні положення та висновки дисертаційного дослідження відображенні у достатній кількості публікацій, а також апробовані у виступах на конференціях.

Таким чином, за актуальністю, новизною та глибинною дослідження проблеми, її практичною значимістю дисертація «Українсько-австрійська співпраця в умовах трансформації європейської системи міжнародних відносин (1992-2018)» відповідає вимогам до кандидатських дисертацій чинного «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор – Сафар'янс Євгеній Валерійович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.02 – всесвітня історія.

Офіційний опонент –
кандидат історичних наук,
доцент кафедри нової та новітньої історії
зарубіжних країн
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Н.С.Папенко

ПІСЬМОВИЙ ДОСЛІДУЮЧИЙ
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
К. Р. У. В. НА Н. В.
13.09.2018

